

Typy wyższych czynności nerwowych

Pawłow zajął się zagadnieniem typów wyższych czynności nerwowych w związku z pewnymi odmianami tworzenia się i przebiegu czynności warunkowych, jak również w związku z podstawowymi procesami fizjologii wyższych czynności nerwowych, jskimi są pobudzenie, hamowanie - ich siła, ruchliwość i równowaga.

1. Słabi, skłonności do szybkiego wyczerpywania są u ukł. nerw., u którego obok słabego wyrażnie procesu pobudzenia jest i niewydolność procesów hamowania.

/Melancholicy/

2. Silni, zrównoważeni, spokojni/duża siła procesów pobudzenia pozostającego jednak w równowadze z procesem hamowania i obdarzeni niewielką ruchliwością tych procesów ./Flegmatycy/

3. Silni, zrównoważeni, żywi 7 różnią się od poprzedniego większą ruchliwością obu procesów równoważących się z sobą./Sangwinicy/

4. Silni, niezrównoważeni/pobudliwi/, mamy u nich przewagę procesów pobudzenia /Chelerycy/

Dalej Pawłow dzieli ludzi na dwie grupy: artystów - przewaga I u.s.
myślicieli - przewaga II u.s.
i typy pośrednie

Pawłow brał więc w podział ludzi dwa różne kryteria: właściwości pobudzenia i hamowania - ich siłę, ruchliwość i równowagę oraz nasilenie czynności I i II ukł. sygn.. W życiu prowadzi to do możliwości rozmaitych kombinacji tych obu grup podziałowych. Birman /ZSRR/ opracowuje metody badań w zaliczeniu do tej typologii/str.70 Korzeniewski/

9 - II - 55 r.

Przykłady na zachowanie się podczas egzaminów przedstawiciela każdego typu Najłatwiej u flegmat., sangwiników, cheleryków, słabych.

2/ stosunek typów poszczególnych do stereotypu dynamicznego, kształtowania się i przekształcania.

Słaby - zmiana ster. dyn. b. trudna, tzn. że w wielkim trudem przystosowuje się do nowych warunków życiowych. Nowy stereotyp dynamiczny też trudno się tworzy. (np. zmiana regulaminu)

Flegmatyk - stereotyp dynamiczny nowy wypracowuje się łatwiej, ale wolniej niż u sangwiników, ale przekształcanie do wymaga dużego wysiłku.

Sangwinik - nowy stereotyp dynamiczny trudniej niż u flegmatyków, natomiast łatwiej go przekształca.

Choleryk - nowe ster. dyn. lub przekształcenie ich tworzy się trudno, bo słabe hamowanie, więc nie nadużywać zmian! I mała ruchliwość, bo czasem wprost zastoi- nowe pobudzenie, więc nie przechodzi w hamowanie.

3/ Najłatwiej świadoma dyscyplina kształtuje się u flegmatyka, później u sangwiników, choleryków i melancholików.

4/ Postawa do pracy u melancholików - lęk, brak wiary?; u flegmatyków - planowe, rozważnie, wytrwale wykona, ale wolniej u sangwiników - gorąco, pomysłowo z inicjatywą, jeżeli zabawa/?/, Jeśli nie zrobi dobrze, ale musi mieć wizję/?/, perspektywę, cel; u choleryków szturmowa, bojowa, rzuca się na trudną nawet pracę

5/ Jaka winna być postawa NN do różnych typów? Do melancholika - zachęcająca, wzwalająca, stale powolne stopniowanie trudności, trening, podkreślenie stron dobrych. Przemęczenie groźne, nie przełamywać, dać wypocząć. Jego postawa biernie-obronna - zamykanie się w sobie, nie wierzy w swoje siły i siebie.

Do flegmatyka - cierpliwa, wyczekująca. jego postawa: poważna, planująca, wytrwała, świadoma celu, pewny siebie, ułożenia, unormowania, ułatwienia sobie życia

Do sangwinika - kształcić uzdolnienia do czynnego hamowania, opanowywania się, np. przewyciężenia niechęci do swojej pracy przez danie wizji jasnej jej celu

Warunki, które stale trenują i są odpowiednio przystosowane. Jego postawa zainteresowana światem, życiem, jego barwą, aktywna, gorący, gorąco przeżywa, b. wrażliwy, szybko reaguje tworzy, ma cały świat pomysłów. cały wychodzi do świata i budzi/?/ " co to jest" żywy, postawa szukania barwy. Do choleryka - spokój, spec.

ochronny do jego sił, bo łatwo podlega schorzeniu. Wiąs stosunek mierzący jego wysiłek, ale nie drogą hamowania nagłego/bo będzie zderzenie/, tylko pobudzanie np. odwrócenia uwagi czymś ciekawym. Jego postawa do siebie: nie myśli

o swoich trudnościach, chce zwycięstwa w łamaniu przeszkód. Zwyczajem z brakiem krytycyzmu.

7/pod względem uczucia : melancholicy, emocyjność w wysokim stopniu, napięcie przechodzi w ośpienie. Flegmatycy - powolni w okazywaniu uczuć. Sangwinicy - uczucia nie trwałe i nieustalone. Cholerycy - uczucia stałe i długotrwałe.

8/Warunki sprzyjające neurotyzowaniu

u melancholika - nawet nieduża intensywność pobudzenia może doprowadzić do ochronnego hamowania. Szybka męczliwość. Nowe warunki życia - trudność przystosowania /mała ruchliwość/częste zmiany stereotypu dynamicznego. Atmosfera dobra, stopniowanie trudności. Skomplikowana i trudna praca może doprowadzić do stanów fazowych/bo łatwo się komórki wyczerpują/albo przełamywanie, przeciążenie. U flegmatyka jest możliwość zrównoważenia wszelkich możliwości otaczającego świata - środowiska, choćby będące były b. silne./na marginesie czy flegmatyk może być szefem?/U sangwinika : trudne warunki życia mogą i zrównoważonych przerobić na rozdrażnionych i nieopanowanych, osłabliwszy hamujące procesy w korze mózgowej. U choleryka : długotrwałe napięcie procesu hamowania/jako kara milczenie długotrwałe, nieustanna praca, długotrwała lekcja, silne pobudzenie zderza się z hamowaniem. N-W. skrzywdził i nie może reagować/. Jeśli się zaczyna/pow. przykład/nie przełamywać silnymi bodźcami, bo łatwo doprowadzić do stanów fazowych. Brak wypracowań./na marginesie: 1/nadmierne napięcie pobudzenia 2/nadmierne napięcie hamowania, 3/nadmierne ruchliwość/zderzenie hamowania z pobudzeniem/

9/Wyjaśnić, dlaczego dla każdego typu podstawową wartością w wychowaniu jest:

a/przynajmniej dostateczny podstawa materialna

b/jasny cel pobytu w zakładzie-szkole

c/jasna, dobrze przemyślana organizacja życia i pracy w zakładzie

d/przemyślana i racjonalne regulaminy pracy i życia

e/destosowanie pracy i jej warunków do sił i możliwości jednostki

f/atmosfera wyzwalająca w zakładzie

g/dążenie do wytworzenia zgranego pedagogicznie kolektywu pracowników zakła^{du}

h/warunki przyjęcia nowego wychowanka do zakładu

I0/Postawa wychowanka do jego kolegów:melancholika - lękliwa,obronna;flegmatyka - raczej wyodabniający się;sangwinika - towarzyski,żywy;choleryka

II.Postawa kolegów /brak danych - przypis maszynistki/

I2/Stosunek do nauczyciela-wychowawcy :melancholika -poszukujący oparcia, lękliwy,wyczekujący;flegmatyka - obojętny raczej,zdyscyplinowany;sangwinika zainteresowany osobą nauczyciela;choleryka - przywiązujący się trwale,oceniającyx troskę o niego .

Najczęstszy jest typ słaby i silny zrównoważony,żywy
choleryczny
flegmatyczny najrzadziej

Ćwiczenie:Jak kształcić uzdolnienia do czynnego hamowania,opanowywania się, np.przez zainteresowanie treścią pracy,celem itp./ważne u sangwiników np./

Jaki typ łatwo przerabia swój stereotyp dynamiczny

/sangw. - lubi zmiany,pedróżę,bo duża ruchliwość procesów;choleryk,bo słabe hamowanie,więc nie nadużywać zmian;flegmatyk nie lubi zmian;melancholik - najtrudniejszy + D.Dz.

Czemu szkodliwe są warunki rozpieszczające /mało uczynniają i aktywizują, mało rozwijają pomysłowość,zasadność

Który typ najłatwiej zachodzi w stany fazowe

/melancholicy,bo szybko się wyczerpują - nawet nieduży intensywność pobudzenia może doprowadzić do ochronnego hamowania,przeładowanie jest groźne,nie przełamywać.Dać wypocząć.Stopniować.Cholerycy - łatwe stany fazowe,nie przełamywać - jeśli się zaczyna - niech odpuści.Sangwinik - b.trudne war.życia ,osłabione hamujące procesy w korze.Flegmatyk/

Dlaczego takie ważne są stereotypy dynamiczne - odciążają układ nerwowy

i dyscyplinują zespół i jednostkę. Najłatwiej tworzy się u flegmatyka i sangwinika, choleryka i melancholika.

Typ najczęstszy - słaby & sangwinik, najrzadszy flegmatyk

U choleryków mała ruchliwość, bo czasem pobudzenie jest wprost zastoinowe i wtedy nie przechodzi w hamowanie.

U choleryków proces pobudzeniowy w dużym stopniu przekracza granice wydolności komórek nerwowych /brak miarkującego a przez to rekonstruującego wpływu procesu hamowania/ - tylko tworzą się dodatnie odruchy warunkowe, a słabe z trudem - hamujące//na marginesie patologiczna bezwładność proc. pobudz. str/ 392 Pawłow przeczytać/

Oprócz obniżenia granicy wydolności t.j. osłabienia w komórce procesu pobudzenia dają się obserwować i inne zmiany procesu pobudzenia/oprócz osłabienia granicy wydolności/, a więc osobliwie ciekawy i najczęściej spotykany w neurologii i psychiatrii jest bierny stan procesu pobudzenia t.j. stan, w którym proces pobudzenia staje się oporny, uparty, nie tak prędko ustępuje miejsca przeciwnemu powstającemu wpływom hamowania. Będzie to chorobliwa zmiana jego ruchliwości - 1/patologiczny bezwładność/bo proces pobudzenia normalnie prócz wahania pod względem siły - silni i słabi - waha się też pod względem ruchliwości - sangwinicy i flegmatycy/. Inne zaś warunki chorobotwórcze wywołują wręcz przeciwny stan komórki 2/jej labilność patologiczną/chwiejność/. W neurologii nazywa się to pobudzenie słabością t.j. komórka staje się zbyt ~~prawnie~~ podatna do zmiany, gwałtownie odpowiada na podrażnienie, bo równie prędko następuje jej spadek - komórka prędko słabnie. 3/Taki stan nazywa się wybuchowością. Można też zmienić patologicznie i proces hamowania - patologiczny stan bezwładności - będziec dodatni zaczyna wywoływać proces hamowania, wzmacnianie będziec dodatniego nie nie pomaga./dopisek: stany fazowe w moim rękopisie do 26 str./

16 - III - 55 r.

Podniety zbyt silne lub też nawet normalne, działające na osłabione przez ja-

jakąś przyczynę komórki nerwowe, wywołują w tych komórkach stany fazowe. Chodzi tu o zjawisko powstawania hamowania pozakresowego t.j. hamowania, które zaczyna pojawiać się przy zastosowaniu podniet przekraczających granice wydolności komórek nerwowych. Mówiliśmy o stanach fazowych, stanach wyrównania/dziecko zasypiające/Po praktyce powiedzieć ze str.27 mego rękopisu/proces wych./ o dzieciach zmęczonych, wyczerpanych, chorych, które tak łatwo zachodzą w stany fazowe/a jeśli jeszcze to melancholik czy choleryk/, żeby w takich razach nie dawać mu żadnych poleceń, rozkazów, uwag o zachowaniu się - bo mogą się zaciąć i wtedy co?

Trzeba zawsze dobrze przemyśleć, co i kiedy się mówi do nich - to najważniejsze/np. nie wrywać chorych, zmęczonych albo zmartwionych/.

/na marginesie: stany pośrednie między czuwaniem i snem trwają minuty - w nerwicach zaś dni, tygodnie, miesiące m wet/

30 - III 7 55r.

Iwanow-Smoleński str.76 -78 st.fazowe.

Dośw. Kazenkowa

przez 10 dni trwała f-za hamulcowa - zupełny lub prawie zupełny brak odruchów

warunkowych

przez 14 dni - silne bodźce nie, albo prawie nie; słabe - efekt największy,

paradoksalne

przez 7 dni wszystkie bodźce dają równe reakcje - wyrównawcze

przez 7 dni - największy efekt - bodźce o średniej sile - faza bodźców

średnich /obok opisu doświadczenia na marginesie : razem przeszło 5 tygodni/

Po tym okresie wyższe czynności nerwowe powróciły do stanu prawidłowego i została przywrócona prawidłowa zależność między wielkością odruchu warunkowego a siłą stosowanych bodźców. Za drugim razem fazy te trwały u psa półtora tygodnia, za trzecim - 4 dni, a za czwartym - nie stwierdzano ich wcale/wysoka zdolność adaptacji danego układu nerwowego do trudnego zadania doświadczalnego/.

Wyjaśnienia z złosu Pawłowa

Fazy te stanowią też stany

Fazy te stanowią też stany pośrednie pograniczne między ezuwaniem a snem, tylko tam to trwa minuty, w nerwicach zaś doświadczalnych - dnie, tygodnie i i miesiące.

Zakłamanie nerwowe /przy zm. B czynników /?/ zależy nie tylko od typu układu nerwowego, ale i od wieku, sytuacji, w której doszło do zakłamania, charakter i kolejność "trudnych zadań", zdobyte dotąd doświadczenie, stan zdrowia somat., cięższe pobudzenie płciowe, w ogóle fizjologiczny stan, /str. 81 i 85 Iwanowa-Smoleńskiego/ i str. 87, str. 88/dopisek: mało zbadane jeszcze/

Nie ulega wątpliwości, że nerwice doświadczalne przedstawiają jak gdyby najprostsze schematy chorób powstających pod wpływem trudnych zadań stawianych układowi nerwowemu przez środowisko zewnętrzne pod wpływem syt. konfliktowych, które doprowadzają do nadmiernego napięcia i zakłamania wyższych procesów nerwowych - schorzenia psychogenne u człowieka.

10 4V- 55 r.

Waga słowa w wychowaniu

Waga radości w wychowaniu

Waga śpiewu w wychowaniu

Apbe jasne ze śpiewem

27 - III - 56 r.

Podniety zbyt silne lub nawet normalne działające na osłabione przez jak kęś przyczynę komórki nerwowe - wywołują w tych komórkach stany fazowe. Cho dzi tu o zjawisko powstawania hamowania pozakresowego t.j. hamowania, które się pojawia przy zastosowaniu podniety przekraczających granicę wydolności komórek kory mózgowej.

Stany fazowe/Zakłamanie nerwowe zależy nie tylko od typu ukł. nerw. ale i od wieku, sytuacji, w której doszło do zakłamania, charakteru "trudnych zadań" zdobytego doświadczenia, stanu zdrowia i w ogóle stanu fizjologicznego.